

VUOSIKERTOMUS 2010

SISÄLLYS

Hallituksen puheenjohtajalta	3
Toiminnanjohtajan katsaus	4
Juhlavuoden tapahtumat	7
• 20-vuotisjuhla	8
• Velkatori-tapahtuma	18
Takaus ja perintä	20
Neuvontaa velkalinjassa	23
Omille jaloille	25
Velkaneuvontaa vangeille	26
Luottamusjohto ja henkilöstö	27
Tilinpäätös	29

Hallituksen puheenjohtajalta 20 VUOTTA TÄRKEÄÄ TYÖTÄ

Hallituksen kokouksissa on ollut innostavaa todeta, että toimintansa kahden vuosikymmenen aikana vakiinnuttaneella Takuu-Säätiöllä on kaikki syy iloita saavutuksistaan. On voitu monella tavoin auttaa velkavaikeuksissa olevia kansalaisia.

Säätiön 20-vuotisjuhla järjestettiin Säätytalolla lokakuun 20. päivänä. Juhlassa toivat arvovaltaiset puhujat tasavallan presidentti Tarja Halonen, emeritusarkkipiispa John Vikström ja oikeusministeri Tuija Brax esiin säätiön merkityksen sekä auttajana ihmisten arjessa että yhteiskunnallisena esimerkkinä tavasta tarttua toimeen silloin, kun kohdataan ongelmia. Tästä menestyksestä kuuluvat kiitokset säätiön työstä vastanneelle toiminnanjohtaja Leena Veikkolalle ja muulle henkilökunnalle sekä säätiön perustajille.

Myös jatkossa säätiön toiminta koetaan tärkeäksi ja tarpeelliseksi osaksi monella eri taholla tehtävää työtä ihmisten ylivelkaantumisen estämiseksi ja velkaongelmien hoitamiseksi.

Takaustoiminnan käytännöt osoittautuivat niin vakiintuneiksi, että päätösten tekeminen voitiin hallituksen hyväksymien periaatteiden mukaisesti ja hallituksen valvonnassa uskoa tätä varten perustetulle takausjaokselle. Ratkaisu on osoittautunut onnistuneeksi. Valtakunnallisen, maksuttoman Velkalinjan puhelinpäivystys voitiin lisärahoituksella pitää koko vuoden kaksinkertaisena, mikä paransi sekä saatavuutta että asiakkaiden palvelua.

Säätiön tavoite on kehittää toimintaansa siten, että palveluohjauksella voidaan hoitaa asiakkaan elämäntilannetta kokonaisuutena. Takauksen saaneita puolestaan pyritään tukemaan järjestelylai-

**KIRSTI
RISSANEN**

nan takaisinmaksun aikana.

Hallituksessa käytiin vuoden mittaan vilkasta keskustelua uusista toimintamahdollisuuksista toisaalta oman henkilökunnan toimin ja toisaalta yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Niinpä säätiön käytännön hankkeiden tuloksia seurattiin mielenkiinnolla. Näihin kuuluvat erityisesti säätiön alkuperäisen ydinryhmän, vapautuvien vankien ja pitkäaikaisessa hoidossa olleiden päihde- ja mielenterveysongelmaisten auttamiseen tähtäävät *Omille jaloille toiminta* ja *Työllä tukea vankien velanhoitoon* -projekti.

Jatkuvaa huolta on tunnettu Raha-automaattiyhdistyksen takaustappioiden kattamiseen myöntämien avustusten voimassaoloajan päättymisestä vuonna 2012. Tämän tukimuodon korvaamisesta tarkoitukseen paremmin sopivalla pysyvällä ratkaisulla on pitkään käyty neuvotteluja eri ministeriöiden virkamiesten kanssa.

Kun ratkaisua ei kuitenkaan vielä ole löydetty, säätiö on jälleen pyytänyt sosiaali- ja terveystoimintamietintä avustusten käyttöajan jatkamista.

**LEENA
VEIKKOLA**

Toiminnanjohtajan katsaus **KIINNOSTAVA VUOSI 2010**

Vuonna 2010 Suomen talous alkoi vähitellen toipua syksyn 2009 taloudellisesta notkahduksesta. Korot säilyivät matalina ja asuntokauppa elpyi syksystä 2009 lähtien. Työttömyyden ennustettiin olevan pahimmillaan vuonna 2010, mutta se ei juuri lisääntynyt edellisestä vuodesta. Työttömyys ei myöskään näkynyt erityisemmin säätiön takaustoiminnassa tai puhelinneuvonnassa.

Vuosi oli kuitenkin monin tavoin kiinnostava. Takuu-Säätiön 20-vuotisjuhlavuonna uudet lainsäädännön muutokset viestivät velallismyönteisyydestä ja velkojan vastuun korostamisesta. Lisäksi esille nousivat köyhyys sekä oikeus kohtuulliseen kulutuksen minimiin. Kuva ylivelkaantumisasihmistä ja ylivelkaisesta ihmisestä päivittyi tarpeellisella tavalla. Muutos Takuu-Säätiön syntäjästä, 90-luvun alun lamasta nykypäivän vakiintuneeseen kulutus- ja luottoyhteiskuntaan on ollut suuri ja vaiherikas.

Lainsäädäntö uudistui

Velkaongelmia koskevia lainsäädäntö uudistui

monin tavoin. Joulukuun alussa tuli voimaan kulutusluottoja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus, jonka mukaan kaikkien kuluttajaluottoja tarjoavien luotonantajien, esimerkiksi pikaluottoyhtymien on rekisteröidyttävä. Lisäksi lakiin lisättiin säännökset hyvästä luotonantotavasta sekä luotonantajan velvollisuudesta arvioida kuluttajan luottokelpoisuus.

Yksityishenkilön velkajärjestelylain maksuohjelman pääsääntöinen kesto lyheni viidestä vuodesta kolmeen vuoteen, kun velkajärjestelylain muutos tuli voimaan elokuussa 2010. Lisäksi velkajärjestelylain kokonaisuudistus on tällä hetkellä vireillä oikeusministeriössä. Uudistus on tarpeen luotto-markkinoiden viime vuosien kehityksen johdosta. Nykyisessä velkajärjestelykäytännössä usein sovellettu esteperuste ”ilmeisen kevytmielinen velkaantuminen” kohdentuu liian yksipuolisesti yksin velallisen toimien arviointiin.

Uudistuksen lähtökohtana onkin etsiä oikeudenmukaisempi riskinjako velallisen ja velkojan välillä sekä kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota myös luotonantajien toimintaan.

Takuu-Säätiö antoi oikeusministeriölle ja eduskunnalle lausuntonsa yllämainituista lainsäädännön uudistuksista. Takuu-Säätiö piti uudistuksia kokonaisuudessaan kannatettavina ja perusteltuina. Velkajärjestelylain kokonaisuudistuksen johdosta on tarpeen arvioida myös säätiön takaustoiminnan käytäntöjä tulevaisuudessa uudelleen.

Lisäksi Takuu-Säätiö katsoo, että lainsäädännön kehittämistyötä on edelleen jatkettava. Esimerkiksi positiivisen luottotietorekisterin mahdollisuudet ylivelkaantumisen ennalta ehkäisyssä tulisi selvittää.

Velkaantuneisuus lisääntyi

Velkaantumisenasteen perusteella kotitalouksien velkaantuneisuus lisääntyi edelleen kuten aiem-

pinakin vuosina. Toimintavuoden lopussa talouksien velat olivat lähes 115 prosenttia niiden käytävissä olevista tuloista.

Kulutusluottokanta ei juuri muuttunut edellisestä vuodesta. Sen sijaan asuntoluottokanta kasvoi noin seitsemän prosenttia verrattuna vuoteen 2009. Velat keskittyvät erityisesti 30–45-vuotiaille, mutta 25–34-vuotiaiden velkaantumisaste lähestyi asuntovelkaantumisen vuoksi jo 200 prosentin rajaa. Erityisesti nuorten asuntovelkaantuminen on huolestuttavaa.

Pienlainayritysten toimintaa on yritetty rajoittaa lainsäädännön keinoin. Niitä tilastoitiin vuoden 2010 lopussa 63 kappaletta. Yritysten määrä pysyi entisen suuruisena, mutta pikalainojen menekki lisääntyi ja keskimääräinen takaisinmaksuaika ja lainan euromäärä kasvoivat vuoden loppua kohti.

Takuu-Säätiö kantaa huolta siitä, miten pienlainojen kysyntä heijastaa erityisesti pienituloisten ja velkaongelmissa olevien ihmisten toimeentulovaikeuksia ja ongelmien epätoivoisia ratkaisuyrityksiä.

Suomen Asiakastieto Oy:n rekisterissä oli vuoden lopussa 319 000 yksityishenkilöä, jolla oli maksuhäiriömerkintä. Merkinnät lisääntyivät 13 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna ja rekisterissä olevien henkilöiden määrä runsaan neljän prosentin, noin 13 000 henkilöä. Merkinnät siis kasautuivat samoille ihmisille.

Myös säätiön takauksen hakijoilla oli edelliskuutta enemmän velkaa ja myönnetty takaukset olivat keskimäärin runsaan 1000 euroa suurempia kuin vuonna 2009. Suurimmalla osalla luottotietorekisterissä olevista henkilöistä tiedot vakavista maksuvaikeuksista ovat tuoreita, sillä 70 prosenttia (224 000 kpl) kaikista rekisteröidyistä henkilöistä on saanut uusia merkintöjä vuoden 2010 aikana.

Säätiöön saapui hakemuksia saman verran kuin edelliselläkin vuonna. Sen sijaan käräjäoikeuksiin jätettiin noin 10 prosenttia enemmän yksityishenkilöiden velkajärjestelyhakemuksia kuin vuonna 2009, yhteensä 3 257 kappaletta. Käräjäoikeudet ratkaisivat velka- tai saamissuhdejuttuja kuten kulutusluottoja ja luottokorttisaatavia koskevia asioita 211 983 kappaletta.

Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastainen teemavuosi

Vuosi 2010 oli Euroopan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastainen teemavuosi. Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto EAPN-Fin osallistui teemavuoden toteuttamiseen. Verkoston puheenjohtajuutta hoiti Takuu-Säätiön toiminnanjohtaja. Sen myötä myös säätiö sai näkyvyyttä teemavuoden tapahtumissa. Velkaköyhyyden esiin nostaminen osana yleistä köyhyyskeskustelua on erittäin tärkeää.

Tilastokeskuksen mukaan yli puolimiljoona eli lähes joka neljäs suomalaistalous koki jonkin asteisia toimeentulovaikeuksia vuonna 2009. Pelkän perusturvan varassa elää Suomessa jopa 150 000 henkilöä. Eri tutkimukset osoittavat, että perusturvan taso on jäänyt huomattavasti jälkeen yleisestä ansioketjuksesta.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuoden 2011 raportin mukaan perusturvan taso on matala verrattuna kohtuulliseen minimikulutukseen tai väestön sopivaksi katsomaan vähimmäistasoon. Perusturvan varassa olevat turvautuvat herkästi pikaluottoihin normaalin elämisen kulujen rahoittamiseksi. Vain harva kunta tarjoaa kuntalaisilleen mahdollisuutta sosiaaliseen luottoon ja lisäksi kuntien ehkäisevään toimeentulotukeen varatut määrärahat ovat erittäin niukat.

Velallisille, jotka ovat saaneet tuomioistuimen vahvistaman velkajärjestelyn, Takuu-Säätiön takaaman järjestelylainan tai muun vapaaehtoisjärjestelyn jätetään maksuohjelmassa käyttövaroja

lähes 20 prosenttia enemmän kuin perusturvan varassa oleville.

Kuitenkin vuoden 2010 syksyllä julkistettu Kullattajatutkimuskeskuksen raportti *Mitä eläminen maksaa?* osoittaa, että kohtuulliseen elämiseen tarvitaan enemmän käyttövaroja kuukaudessa, kuin mitä näissä maksuohjelmissa varataan. Samaa viestiä välittää Takuu-Säätiön järjestelylainasiakkaiden selviytymisestä kertova juhluvuositutkimus *Velkatunneli*.

Erilaisissa maksuohjelmissa olevat ihmiset ovat vaarassa velkaantua uudelleen. Talous- ja velkaneuvonnan asiakkaista vuoden 2010 syksyllä tehdyn selvityksen perusteella velkajärjestelyä hakevista asiakkaista jopa joka kymmenes on jo kertaalleen käynyt sen läpi. Myös Takuu-Säätiön takauksen hakijoista osalla on jo ollut aiempi takaus tai muu velkojen järjestely.

Neuvontaa, tukea ja koulutusta

Säätiön asiakkaiden tuen tarve taloutensa hallitsemiseksi järjestelylajan aikana ymmärrettiin jo nykyistä strategiaa määritettäessä. Strategiatavoitteiden mukaisesti takaustoiminnassa kokeiltiin toimintavuonna kolmen kuukauden ajan asiakkaiden henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta.

Tämän pohjalta kehitettiin omia toimintamalleja ja materiaalia, joka auttaa asiakasta selviytymään jokapäiväisen elämisen kuluista säätiön takaaman lainan keston aikana. Tämä ei kuitenkaan yksinään riitä, vaan myös käyttövarojen suuruutta ja maksuohjelma-aikaa tulee miettiä jatkossa tarkemmin.

Uudenlaista tukea ja neuvontaa velallisille säätiö lisäsi julkaisemalla verkossa *Taluspäiväkirja*-työkalun, jolla ihmiset voivat maksutta itsenäisesti suunnitella ja seurata rahakäyttöään sekä käynnistämällä verkko-asiantuntijaneuvonnan puhelinneuvonnan rinnalle.

Myös puhelinneuvontapäivystystä voitiin lisätä työ- ja elinkeinoministeriön myöntämällä hankeavustuksella. Vertaistukea velallisille tarjoava *Omilale jaloille* -toiminta sai jatkorahoituksen vuosille 2010 ja 2011.

Velka-asioiden puheeksi ottaminen ja eteenpäin ohjaus on tärkeää kaikissa niissä paikoissa, joissa velalliset asioivat talousvaikeuksien vuoksi. Tätä voidaan edistää talous- ja velka-asioiden koulutuksella, jota säätiö tarjosi sidosryhmille.

Suurin koulutustapahtuma oli toukokuinen velka-asioiden ajankohtaispäivä Helsingissä. Asiantuntijat luennoivat ajankohtaisista velka-asioista kuten lainsäädännön uudistuksista. Osallistujia oli yhteensä 70 eri järjestöistä, viranomaisista sekä pankeista ja perintäyhtiöistä.

RAY-avustusten tulevaisuus

Raha-automaattiyhdistyksen avustus on säätiön pääasiallinen rahoituslähde. RAY:n avustusmäärän lisääntyminen tulevaisuudessa on erittäin epätodennäköistä, mikä vaikeuttaa toiminnan suunnittelua ja kehittämistä.

Lisäksi Valtiontalouden tarkastusvirasto on kiinnittänyt huomiota siihen, että RAY on jatkanut myöntämänsä jälkitakauspääoman voimassaoloa jo useita kertoja, mikä ei vastaa avustusten tarkoitusta. Siksi säätiö jatkoi sen selvittämistä, voisiko säätiön takauslimiitin siirtää valtion vastuulle.

Syksyllä eri ministeriöiden valtiosiihteereistä koottu työryhmä mietti joidenkin RAY:n avustuskohteiden siirtoa valtion vastuulle ja yhtenä miettimisen kohteena oli myös Takuu-Säätiön takauslimiitti. Takuu-Säätiön osalta ei päätöstä kuitenkaan saatu tehtyä.

JUHLAVUODEN TAPAHTUMAT

Toimintavuosi oli Takuu-Säätiön kahdeskymmenes. Virstanpylvästä juhlistettiin syksyllä Säätytalolla. Velkatori-tapahtuma tiedotti velallisille tarjolla olevista palveluista keväällä Helsingissä. Vuoden aikana Takuu-Säätiö oli mukana myös lukuisissa yhteistyökumppaneiden tapahtumissa.

20-vuotisjuhla

Takuu-Säätiö vietti 20-vuotisjuhlaansa Säätytalon lokakuussa. Juhlatunnelma oli paitsi arvokas myös hyvin lämmin. Tasavallan presidentti Tarja Halonen ja emeritusarkkipiispa John Vikström osallistuivat juhlaan tuoden tervehdyksensä. He allekirjoittivat säätiön perustamisasiakirjan vuonna 1990. Lisäksi oikeusministeri piti juhlapuheen. Kaikkiaan juhlaan saapui noin 130 vierasta.

Takuu-Säätiö on kahdenkymmenen toimintavuotensa aikana kasvanut merkittäväksi yhteiskunnalliseksi toimijaksi, jonka mielipidettä kysytään ja arvostetaan. Lisäksi säätiön joustavuutta uusien hankkeiden kokeiluun on hyödynnetty koko sen toiminta-ajan.

Tätä osoittaa esimerkiksi säätiön takaustoiminnan laajenemiseen myönnetty Raha-automaattiyhdistyksen jälkitakaus, johon aloite tuli sosiaali- ja terveysministeriöltä. Maksuttoman neuvontanumeron *Velkalinjan* toiminnan käynnistämistä ehdotti Raha-automaattiyhdistys, joka halusi antaa tehtävän nimenomaan Takuu-Säätiölle. Takuu-Säätiö esitti sosiaalisen luototuksen käyttöönottoa syyskuussa 1997 Hämeenlinnassa pidetyssä kansainvälisessä konferenssissa ja valtiovarain-

ministeri Jouko Skinnarin työryhmän esityksestä Takuu-Säätiö aloitti vuonna 1998 ensimmäisenä tahona takausluototuksen kokeilun. Vuonna 2002 luototuksesta säädettiin oma lakinsa.

Tutkimus takausasiakkaiden selviytymisestä

Juhlassa julkistettiin säätiön 20-vuotistutkimus *Velkatunneli*. Tutkimuksen teki Kuluttajatutkimuskeskus ja kirjan julkaisemiseen saatiin taloudellista tukea Säästöpankkiliitolta.

Säätiö halusi tietää, miten takauksen saaneet asiakkaat ovat selviytyneet ylivelkaantumisestaan järjestelylainan avulla. Tutkimusaineisto kerättiin haastatteluin. Yhteensä 15 järjestelylainan maksuohjelmassa olevaa tai sen onnistuneesti päättänyttä takausasiakasta antoi aikaansa osallistumalla henkilökohtaisiin tai ryhmähaastatteluihin.

Takuu-Säätiö koettiin osin kasvottomaksi, mutta palveluun oltiin siitä huolimatta tyytyväisiä. Järjestelylainan ehdot ja Takuu-Säätiön asettamat toiminnan säännöt koettiin tiukoksi. Samoin maksuvaraa pidettiin kireänä.

Selviytyminen edellytti kulutuksen supistamista ja elämäntapojen muutosta. Säästää piti eniten ruoka-, vaate-, harrastus- ja henkilökohtaisissa menoissa, jotta rahat riittivät pakollisiin menoihin.

Maksuohjelman noudattaminen johti toisinaan ravinnon terveellisyydestä tinkimiseen ja sairaudenhoidon laiminlyöntiin. Velallisilta puuttui jokapäiväinen taloudellinen liikkumavara, mutta yllättävissä menoissa osattiin hyödyntää lyhennysvapaita.

Takuu-Säätiön toiminnan kehittämistarpeina ovat lainaehtojen joustavuuden lisääminen ja palvelun kehittäminen nykyistä henkilökohtaisemmaksi. Myös vertaistukitoiminnan luominen henkisen jaksamisen edistämiseksi olisi tarpeen. Velkojen järjestelystä huolehtivien toimijoiden on tärkeää tunnistaa asiakkaiden ongelmien moninaisuus ja paneutua asiakkaan elämismailmaan, johon kuuluu yhteisö ja erilaiset sosiaaliset merkitykset.

**TARJA
HALONEN**

Tasavallan presidentti **TARJA HALOSEN TERVEHDYS**

Muistan hyvin Takuu-Säätiön syntyajat. Koko kahdeksankymmenluvun kestänyt hyvä taloudellinen kasvu kääntyi odottamattoman nopeaan taloudelliseen taantumiseen ja sitten suoranaiseen lamaan. Pankkikriisi ja valtava työttömyys lamaannutti tuhansien ja tuhansien ihmisten elämän ja sanottakoon suoraan, osin yhteiskunnankin.

Yhteisvastuu kuuluu vahvasti suomalaisiin arvoihin. Säätiön kohderyhmä oli aluksi varsin rajattu. Säätiön toiminnan keskeisenä keinona oli taata pankkilainoja, joilla eri velat yhdistettiin. Takauksia myönnettiin laitostaustaisille tai pitkäaikaisesti avohoidossa oleville. Perustamisessa aloitteentekijöinä olleet vankilapapit näkivät ihmisen vaikeuden nousta hyvästäkään tahdosta huolimatta vankilatulojen jälkeen normaaliin elämään.

Suomen velka- ja erityisesti takauslainsäädäntö oli auttamattoman vanhentunut uuden ajan pankkikriisissä. Lisäksi lainananto ja takauskäytännöt olivat päässeet käsistä. Olin itse tuohon aikaan ensin oikeusministeri ja sitten myöhemmin lakivaliokunnassa. Äkkiä 1990-luvun lamassa ylivelkaan-

tuminen saattoikin koskettaa jokseenkin ketä tahansa. Vaikeuksiin joutuivat työtä vaille jääneet ja kahden asunnon loukkuun joutuneet sekä lukuisat takaajat ja yrittäjät. Yhteiskunta pyrki toimimaan nopeasti. Mutta paljon vahinkoa ehti tapahtua ennen kuin velkajärjestelylaki tuli voimaan vuonna 1993. Lamasta päästiin aikanaan eroon, mutta se jätti ihmisten elämään pitkät, pitkät varjot.

Takuu-Säätiö toimi muuttuneessa yhteiskunnallisessa tilanteessa useassa roolissa. Se tiedotti velkajärjestelylaista ja koulutti velkaneuvoja.

Havaittiin, että velkajärjestelylaki ei kattanut kaikkia ongelmatilanteita. Tällöin Takuu-Säätiö ryhtyi jälleen takaamaan järjestelylainoja. Säätiö on ollut myös sosiaalisen luototuksen edelläkävijä. Uusimmassa hankkeessa etsitään uusia keinoja vankien mahdollisuuksiin selvittää ja hoitaa velkojaan rangaistuksen aikana. 20 vuoden takainen toimintakenttä on siis jälleen ajankohtainen.

Kaikista lainsäädännön muutoksista huolimatta voi kysyä, täyttääkö julkinen valta tänäänkään kailta osin tehtävänsä akuuteissa talousongelmassa. Pelkkää neuvontaakin voi olla vaikea saada: esimerkiksi Helsingissä jonottaminen kunnalliseen talous- ja velkaneuvontaan voi kestää jopa neljä kuukautta. Maksullista yksityistä velkaneuvontaa on tarjolla, mutta se ei heikoimmassa asemassa olevia voi auttaa.

Säästäminen on ollut pitkään Suomessa arvostettua. Kulutuskeskeinen, nopeaan taloudelliseen kasvuun tähtäävä talousjärjestelmämme suorastaan kannustaa yli varojen elämiseen. Toki 1990-luvun lama johti suomalaisten velkaantumisen väliaikaiseen supistumiseen. Nyt velkaantuminen on lisääntynyt jo pitkään. Suomalaisten velkaantumistaso on nyt pitkälti yli sadan prosentin, eli yhteenlasketut velat ovat suuremmat kuin vuositulo. Sekä asunto- että kulutusluottojen määrät

ovat kasvaneet. Myös Takuu-Säätiön myöntämä keskimääräinen takaus nousee koko ajan.

Perheeltä ja tutuilta lainaaminen ei enää ole niin yleinen keino kuin ennen. Monesti taloudellista tilannetta paikataankin kulutusluotoilla. Uusia luottotarjoajia ja luottotuotteita on tullut markkinoille. Suurin osa velkaongelmista aiheutuu nykyään kulutusluotoista. Erityisesti pikavipit ovat olleet helppoja saada, mutta monelle vaikeita maksaa takaisin. Ei ole ihme, että ne ovat voineet aiheuttaa velkakierteen esimerkiksi nuorille, joiden taloudellinen arviointikyky ei ole paras mahdollinen. Viime vuonna alle 30-vuotiaista seitsemän prosenttia sai maksuhäiriömerkinnän. Nyttemmin pikalainojenkin antamista on aiheellisesti alettu säännellä tarkemmin.

Ihmisarvoa ei voi rakentaa kuluttamisella. Se on taloudellisesti tarpeetonta ja ekologisesti kestäväntöntä.

Mutta ylivelkaantumisen yhteiskunnallista taustaa ei tule unohtaa. Vaikka Suomi on selvinnyt tämänkertaisesta - nyt kansainvälistä alkua olevasta - talouskriisistä monia muita EU-maita paremmin, ei kaikilla suomalaisilla mene hyvin. Tuloerot ovat kasvaneet meillä jo pitkään ja ovat nyt samalla tasolla kuin 1970-luvun alussa. Taloudellinen muutosvara on monilla ihmisillä hyvin kapea. Eikä tämä koske vain eri syistä työelämän ulkopuolella olevia, vaan myös pienituloisia työssäkäyviä ihmisiä. Yllättävät tilanteet, kuten sairastuminen tai avioero, voivat johtaa ylivelkaantumiseen.

Nykyistä taloudellista taantumaa on luvattu hoitaa vahvemmillä valtion otteella kuin 1990-luvun lamaa, mutta työttömyysluvut ovat nytkin hälyttävän korkealla. Asuntolainojen korot ovat olleet pitkään poikkeuksellisen matalia. Suhteellisen pienetkin muutokset voivat muodostua todella hankaliksi.

Takuu-Säätiö on edelleenkin hyvin tarpeellinen sekä ihmisten arjessa auttajana että yhteiskunnallisena omanatuntona kuin myös uudistusten aikaansaajana. Kiitän sydämellisesti 20-vuotiaasta Takuu-Säätiötä sen tähänastisesta työstä ja toivotan sen toiminnalle parhainta menestystä myös tulevana vuosina.

**JOHN
VIKSTRÖM**

Emeritusarkkipiispa John Vikströmin tervehdys Kuinka toteuttaa uudistavia näkyjä?

Suomalainen yhteiskunta näyttää hyvin erilaiselta riippuen siitä, mistä näkökulmasta sitä katsellaan. Asunnottomalle kaupunki ja sen elämä näyttäytyy toisenlaiselta kuin luksusasunnossa asuvalle. Työttömän näkökentässä on toisenlainen Suomi kuin vakinaisessa työssä käyvän. Sairasvuoteelta avautuu toisenlainen maailma kuin terveen ja vahvan ihmisen lenkkipolulta.

Moni järjestö ja hanke tässä maassa on syntynyt siitä, että asioita on tarkasteltu tietystä näkökulmasta. On nähty ongelma ja tarve ja lähdetty liikkeelle. Tämä pätee myös Takuu-Säätiön syntyhistoriaan. Oli niitä, jotka runsaat 20 vuotta sitten katselivat asioita vankilasta tai muusta laitoksesta vapautuvien näkökulmasta. Näin syntyi Takuu-Säätiö maamme vankilapappien aloitteesta.

Tänään saamme tyydytyksellä todeta mihin tämä vankiloistamme avautunut visio johti. Saamme yhdessä kiittää näitä alkuperäisiä näkijöitä. Saamme myös kiittää säätiön johtoa ja työntekijöitä kahden vuosikymmenen hyvästä työstä

ja kehityksestä. Kirkon taholta tahdomme lisäksi kiittää kaikkia niitä yhteistyökumppaneitamme, jotka olivat kanssamme perustamassa tätä säätiötä ja jotka ovat olleet mukana kantamassa yhteistä vastuuta kuluneina vuosina.

Yhteinen vastuu

Harvoin on Yhteisvastuu-keräyksen varoja käytetty niin mielekkäällä ja tämän keräyksen alkupeleistä tarkoitusta ja nimeä vastaavalla tavalla kuin silloin, kun siltä saatiin kolmen miljoonan markan alkupääoma. Mutta tämä ei olisi riittänyt pitkälle. Tästä syystä olemme tänään kiitollisia myös siitä ulkopuolisesta taloudellisesta tuesta, jonka säätiö on saanut vuosi vuodelta. Takuu-Säätiö tarvitsee myös itse taustakseen takaajia! Tämä pätee myös tulevina vuosina.

Takuu-Säätiö on kaunis ja rohkaiseva esimerkki siitä, mitä voi syntyä, kun yhteiskunnan niin kutsuttu kolmas sektori ja julkinen sektori löytävät toisensa ja tekevät yhteistyötä. Se on esimerkki siitä, miten hedelmälliset innovaatiot voivat syntyä tässä yhteiskunnassa ja edistää sen kehitystä ja ihmisten hyvinvointia.

Tästä puheen ollen voisi viitata Leninin kuuluisiin sanoihin siitä, miten hullut vievät tätä maailmaa eteenpäin ja viisaat pitävät sitä pystyssä. Tarvitaan niitä hulluja, jotka innoissaan ja mielikuvituksessaan liikkuvat myös mahdollisen tuolla puolen, joilla on unelmia, jotka rohkenevat ajatella myös epäsovinnaisia ajatuksia ja jotka lähtevät liikkeelle valloittamaan unelmissaan näkemiään uusia alueita. Tämä ei kuitenkaan riitä.

Tarvitaan myös niitä viisaita byrokraatteja, jotka tulevat valloittajien perässä ja jotka järkeillä järjestelmillään luovat elämän, toiminnan ja näiden jatkuvuuden edellytyksiä vallatuilla alueilla. Näin viedään tätä maailmaa eteenpäin. Näin pidetään

sitä pystyssä. Näin Takuu-Säätiö syntyi. Näin sitä on pidetty pystyssä näinä kahtenakymmenenä vuonna. (Tällä en tietystikään väitä, ettei löytyisi viisautta myös vankilapappien keskuudessa!)

Kun kirkko lähti mukaan tähän Takuu-Säätiön projektiin, se toteutti seurakuntadiakoniamme suuren näkijän ja uudistajan Otto Vilhelm Aarnisaloon visiota siitä, miten diakonian pitää alkaa ”hädän äärimmäisestä päästä”. Missä on hädän äärimmäinen pää ellei siellä, missä ylivelkaantunut vanki astuu ulos yhteiskuntamme kovaan ja vaativaan vapauteen, tai siellä missä laman sitoma velkavanki ei näe edes ulospääsyn ovele!

Kun yhteiskuntamme kolmas ja sen julkinen sektori tekevät yhteistyötä sillä tavoin kuin on tapahtunut Takuu-Säätiön puitteissa, toteutuu sellaista mikä on tyypillistä sosiaaliselle järjestelmälle, jolla on suuri oppimis- ja kehityskyky. Kuten tiedämme on sosiaalisia järjestelmiä, järjestöjä, yrityksiä, jopa valtioita, joilla on hyvin alhainen oppimis- ja kehityskyky. Ominaista tällaisille on muun muassa se, että kaikkien uudistusten pitäisi tulla ylhäältä johdon ja vallan saleista ja että näissä saleissa oikeastaan pelätään uusia ideoita, joiden ajatellaan horjuttavan valtasuhteita ja vakautta. Tällainen järjestelmä kuolee ennemmin tai myöhemmin pystyyn, josta on suuremman luokan esimerkkejä myös lähihistoriasta.

Toisin on siellä missä alhaalta pääsee nousemaan uudistavia ideoita, sieltä missä yhteisön ihmiset ovat kasvokkain sosiaalisen todellisuuden kanssa, näkevät konkreettiset ongelmat, saavat ajatuksia siitä ”mitä tarttis tehdä” ja saavat myös mahdollisuuden esittää ja toteuttaa näitä ajatuksia. Minusta Takuu-Säätiö on kaunis esimerkki tällaisesta tavasta toimia. On opittu uutta, uutta tapaa tulla tiettyjen hädänalaisten ihmisryhmien apuun ja on luotu tähän toimintaan tarvittavat juridisetkin rakenteet. Näin yhteiskuntamme on osoittanut oppimis- ja kehityskykynsä tällä tosin pienellä mutta inhimillisyyden, rakkauden ja oikeu-

denmukaisuuden kannalta tärkeällä alalla. Samalla olemme saaneet esimerkin, jota on hyvä seurata muillakin aloilla.

Näillä ajatuksilla tahdon kirkon puolesta kiittää Takuu-Säätiötä kuluneitten kahden vuosikymmenen tärkeästä työstä ja toivottaa sille siunausta ja menestystä tuleviin vuosiin.

**TUIJA
BRAX**

Oikeusministeri Tuija Braxin puhe

Arvoisa Tasavallan Presidentti, Arkipiispa, hyvä juhlayleisö, on ilo ja kunnia saada tänään onnitella 20 vuoden ikään ehtinyttä Takuu-Säätiötä!

Säätiö perustettiin parahiksi vuonna 1990, juuri kun talouslaman ukkospilvi ylti suoranaiseksi trombiksi Suomen talouselämässä. Säätiö on historiansa aikana nähnyt – paitsi 1990-luvun alun syvän laman – myös sen jälkeisen taloudellisen nousun, vakauden, toisen taloudellisen laskun – ja nyt toivottavasti taas saamme todistaa uutta taloudellisten suhdanteiden nousua.

Kotitalouksien velkaongelmat seuraavat yleisen talouselämän syklejä viiveellä.

**Silloin, kun teollisuusjohtajat iltautu-
sissa kertovat nousun jo alkaneen, istu-
taan monella kotisohvalla tuskaisena ja
maksetaan työttömyyden tai yrittäjän
konkurssin aiheuttamaa laskua.**

Kuvaavaa on, että esimerkiksi edellisen ”suuren laman” jälkeen ulosottovelallisten huippuluku – yli puoli miljoonaa ulosottovelallista (512 585 velallista) - ajoittui vuoden 1994 loppuun. 1990-luvun alussa ulosottovelallisten määrä nousi vuosittain parikymmentä prosenttia edelliseen vuoteen nähden. – Toistaiseksi ulosottovelallisten määrä on onneksemme pysynyt puolessa mainitusta huippuluvusta (vuoden 2009 lopussa oli 242 000 ulosottovelallista).

Luottoyhteiskunnan rakenteet

Kotitalouksien velkaongelmat eivät seuraa vain yleisen talouselämän aaltoilkeiden tahtia, vaan nykyaikaisen luottoyhteiskunnan rakenteet johtavat siihen, että kansalaiset velkaantuvat myös hyvinä aikoina.

Uusien luottotuotteiden, kuten pikaluottojen, laskelmoitu kohdentaminen on johtanut siihen, että velkaantumiskehityksellä on nykyisin osaksi myös oma logiikkansa irrallaan talouskehityksestä. Aivan tavatonta ei ole, että kuluttaja ottaa kulusluottoja – mahdollisesti ison asuntolainan lisäksi – niin kauan kuin luottotiedot ovat kunnossa. Vasta maksuhäiriömerkintä katkaisee kierteen, mutta siinä vaiheessa velkaa saattaa tuloihin nähdä olla jo kohtalokas määrä. Olisi erittäin tärkeää, että joulukuussa voimaan tulevan uuden sääntelyn mukaisesti luotonhakijalta tarkistettaisiin, kuinka paljon hänellä on aikaisempia luottoja.

Luottoyhteiskunnan rakennetekijöistä johtuva velkaantuminen merkitsee sitä, että yhteiskunnan on oltava koko ajan valmis tarjoamaan palveluita velkaongelmiin joutuneille. Joka hetki melkoinen osa kansalaisista on ulosotossa ja sieltä pois päästääkseen tarvitsee avukseen järjestelmiä, jotka auttavat neuvottelemaan ja rahoittamaan vapaaehtoisia sopimuksia – tietenkin tarvitaan myös ”virallista” velkajärjestelyä ja viimekätisinä myös täydentäviä keinoja, kuten saatavan lopulista vanhentumista.

Takuu-Säätiön toiminta

Tarvitaan siis myös organisaatio, jonka toimialueena on se maasto, joka jää virallisen velkajärjestelyn ja luotonantajan ja luotonottajan keskinäisen toiminnan väliin.

Tässä tärkeässä välimaastossa toimii juuri Takuu-Säätiö. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen selvityksessä *Takuulla onnistuu – Takuu-Säätiön takaustoiminta velkojen järjestelykeinona vuosina 1991–2001* todettiin, että Takuu-Säätiö palvelee velallisia, joiden ongelmat ovat liian vaikeita selvitettäviksi luottosuhteen osapuolten kesken ja liian lieviä velkajärjestelyyn.

Nykyisessä luottoyhteiskunnassa, jossa luontonsaanti on helppoa ja jota lisäksi ravistelevat – kaikista vakauserkityksistä huolimatta – taloudelliset suhdanteet, on siis aina oltava valppaana ja valmiina tarjoamaan palveluja – ja niin Takuu-Säätiö totisesti on ollutkin!

Arvoisa juhlayleisö, tiedättekö, mikä on 0800 9 8009? Se on Takuu-Säätiön maksuton, valtakunnallinen neuvontanumero, johon kansalaiset voivat soittaa joka arkipäivä – se on niin sanottu ”velkalinja”. Siihen voi säätiön verkkosivuilla olevan ohjeen mukaan: ”soittaa kaikkialta Suomesta maksutta ja keskustella nimettömänä erilaisista omista tai läheisten taloudellisiin ongelmiin liittyvistä asioista. Puheluihin vastaavat Takuu-Säätiön työntekijät. Keskusteluissa kartoitetaan maksuvaikkeitä ja kokonaisvelkatilannetta: selvitetään tuloja, menoja ja maksukykyä, kerrotaan eri velkojen järjestelykeinoista, sosiaalietuuksista ja taloudenhallintakeinoista, selvitetään mahdollisuuksia Takuu-Säätiön takauksen saamiseen ja ohjataan hakemaan apua.”

Tottahan toki nämä juhlapuheetkin ovat paikallaan näin syntymäpäivän kunniaksi – mutta kyllä ne todelliset tärkeät puheet käydään erilaisilla velkalinjoilla: Takuu-Säätiön puhelinneuvonnassa, kuntien talous- ja velkaneuvojen työhuoneissa, sosiaali- ja potilasasiamiesten vastaanotolla, sosi-

aalitoimessa, diakoniatyössä, päihde- ja mielenterveysryhmissä sekä monessa muussa ruohonjuuritason toiminnassa – me saamme oikeusministeriön tulevista kansalaisyhteydenotoista vain kalpean aavistuksen siitä loputtomasta tuen, neuvonnan ja rahoituksen tarpeesta, joka kentällä vallitsee.

Oikeusministeriön toimet velkaongelmien hoitamiseksi

Arvoisat kuulijat, näin oikeusministerin näkökulmasta on paitsi syytä katsoa menneeseen ja arvostaa sitä valtavaa työtä, joka velkaongelmissa kamppailevien kansalaisten eteen on tehty, myös kääntää katse tulevaan.

Voidaan sanoa, että tällä kuluvalle ja edellisellä vaalikaudella ovat korostuneet velkaongelmia koskevan lainsäädännön uudistukset. Viime vaalikaudella vietiin loppuun konkurssilain uudistus ja säädettiin uusi ulosottoaari. Myös tällä vaalikaudella oikeusministeriössä on käärityt hihat ja tehty töitä ahkerasti. Olemme kiinnittäneet huomiota niin velkaantumisen syihin kuin seurausten hoitamiseen.

Velkaantumisen syihin olemme kiinnittäneet huomiota muun muassa pikaluottoja koskevan lainsäädännön kautta. On säädetty luoton myöntämistä koskeva yökielto, on luotonhakijan tunnistamisvelvoite ja todellisen vuosikoron ilmoitusvelvoite. Joulukuun alusta on tulossa voimaan luotonantajan rekisteröitymisvelvoite sekä luotonantajan velvollisuus tarkistaa kuluttajan luottokelpoisuus, toisin sanoen velvollisuus arvioida, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa. Tällainen arviointi tulee tehdä riittävien tietojen perusteella ottaen huomioon luoton määrä ja muut olosuhteet.

Oikeusministeriössä seurataan tarkalla silmällä edellä mainittujen toimien riittävyyttä.

Ollennaisena uudistuksena pidän myös korkolain 4 §:n muutosta. Sen mukaan kulutusluoton korkeaa korkokantaa vastaavaa viivästyskor-

koa maksetaan enintään 180 vuorokauden ajan erääntymisestä. Näin estetään se, ettei korkea kulutusluoton korko ikään kuin jää ”jauhamaan päälle” ja syventämään velallisen velkakriisiä entisestäänkin.

Tämän vuoden huhtikuun alussa tuli voimaan luottotietolain muutos, jonka mukaan lopullisesti vanhentuneet saatavat poistetaan luottotietorekisteristä. Tuhannet velat poistuivat rekisteristä, ja moni 1990-luvun alussa velkaantuneista sai sitä kautta luottotietonsa puhtaaksi.

Velkajärjestely

Velkajärjestelyn maksuohjelman normaalikestoa lyhennettiin kolmeen vuoteen elokuun alusta voimaan tulleella lainmuutoksella. Tällä pyrittiin hallituksen linjauksen mukaisesti nopeuttamaan niin sanottua fresh starttia. Velkajärjestely toimiikin tehokkaana ”starttimoottorina” vaikeimmin velkaantuneille kansalaisille.

Senpä takia onkin tärkeää, ettei tämä moottori yski vaan toimii mahdollisimman tehokkaasti ja kitkatta.

Nykyinen, vuonna 1993 säädetty velkajärjestelylaki on ollut laman ja luottoyhteiskunnan syövereihin pudonneelle Suomelle pelastus – näin voidaan sanoa liioittelematta, kun otetaan huomioon, että noin 100 000 velkajärjestelyhakemusta on tehty lain voimaan tulon jälkeen, joista valtaosa on johtanut tai johtamassa velallisen taloudellisen tilanteen tervehdyttämiseen. Tämä lainsäädäntö valmisteltiin äärimmäisessä paineessa nopeasti, mutta silti ammattitaitoisesti 1990-luvun alussa. Siitä kiitos silloisille lainvalmistelijoille.

Velkajärjestelylakia on sittemmin jouduttu muuttamaan lukuisia kertoja aina kulloistenkin taloudellisten ja poliittisten vaatimusten mukaisesti. Kaikkea hyvääkin on huollettava, ja olenkin asettanut noin vuosi sitten työryhmän pohtimaan velkajärjestelylain uudistusta.

Siinä työssä tavoitteena on muun muassa menettelyn yksinkertaistaminen. Mieluusti näkisin, että ainakin hiukan pitemmällä aikajänteellä tämä tarkoittaisi – ei vain itse oikeudellisen menettelyn yksinkertaistamista – vaan myös konkreettisten työntekijöiden sujuvoittamista.

Ennen kaikkea talous- ja velkaneuvonnan, käräjäoikeuden ja ulosoton sähköisten asiointijärjestelmien rakentaminen ja yhteensopivuus toisi tehokkuutta menettelyyn. Myös tohtori Kirsti Rissasen selvityksessä, joka koskee talous- ja velkaneuvonnan toimivuutta ja kehittämistarpeita, tuodaan esiin sähköisen asioinnin merkitys.

Jos suinkin mahdollista, talous- ja velkaneuvonnan painopistettä tulisi mielestäni vyöryttää teknisluonteisesta avustamisesta kohti opastavaa ja kasvattavaa talous- ja velkaneuvontaa.

Talous- ja velkaneuvonnan käytössä oleva sähköinen asiointijärjestelmä voisi edesauttaa neuvojen käsien vapautumista tällaiseen neuvontatyöhön. Velalliset ovat useassa yhteydessä tuoneet esiin henkilökohtaisen, nopeasti saatavan ja riittävän pitkäkestoisen neuvonnan merkityksen.

Vapaaehtoiset järjestelyt

Virallisen velkajärjestelyn hiomisen ohella – ja oikeastaan ensisijaisesti siihen nähden – tulevat tietenkin vapaaehtoiset velkasovinnot. Siinä toivoin velkojapuolelta sovintohaluja. Vapaaehtoisiin sovintoihin ohjaa myös uusi kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä oleva säännös hyvästä luotonantotavasta, joka tulee voimaan joulukuun alussa.

Sen mukaan luotonantajan on luotonannossa meneteltävä vastuullisesti. Markkinointia ja muuta koskevien asianmukaisuusvaatimusten lisäksi edellytetään, että luotonantaja:

– antaa kuluttajalle maksuviivästystilanteissa tietoa ja neuvoja maksuvaikeuksien syntymisen tai

syvenemisen estämiseksi ja maksukyvyttömyys-tilanteiden hoitamiseksi ja

– suhtautuu vastuullisesti maksujärjestelyihin.

Virallisen, käräjäoikeudessa käytävän velkajärjestelyn sijasta painopisteen tulisi olla nimenomaan vapaaehtoisissa järjestelyissä. Siihen tarvitaan vastuullisesti toimivia velkojia, talous- ja velkaneuvontaa – ja myös rahoittajia, kuten sosiaalista luototusta, ja rahoituksen takaajia, kuten Takuu-Säätiötä.

Näen Takuu-Säätiön toiminnan myös tulevaisuuden kannalta ensiarvoisen merkittävänä. Ei ole näköpiirissä, että luotonantoon liittyvät ongelmat häviäisivät itsestään "jonnekin" – kyllä ne pitää vain hoitaa – ja samalla kaikin keinoin pyrkiä siihen, että päiväkotien ja koulujen pihilla nyt iloi-

sena hyppelevät tulevat kuluttajamme kasvaisivat vastuullisiksi ja tiedostaviksi toimijoiksi luotto-markkinoille. Mitkään lait tai takaussitoumukset eivät muutoin riitä!

Työtä ylivelkaantumisen estämiseksi ja velkaantumisongelmien hoitamiseksi tulee tehdä koko yhteiskunnassa laajalla rintamalla. Tässä rintamassa Takuu-Säätiöllä on keskeinen paikkansa.

Vielä kerran parhaat onnentoivotukset Takuu-Säätiölle ja menestystä tärkeässä työssänne!

Velkatori-tapahtuma

Toukokuun lopulla vietettiin *Velkatori*-päivää Kampin Narinkkatorilla. Takuu-Säätiö järjesti tilaisuuden ja kutsui eri sidosryhmiään kumppaneiksi tapahtumaan. Tapahtuman tavoitteena oli viestiä, että velallisille on olemassa monenlaista apua. Tori täyttyi pienistä palveluiden esittelykojuista, joissa kerrottiin toiminnasta, annettiin tietoja ja esitteitä.

Toisaalta tilaisuus kuvasti myös sitä, että velallisen ei ole välttämättä helppo hahmottaa ja löytää palveluja, joista hänelle olisi apua. Eri ammattilaisten antama informaatio toisten organisaatioiden palveluista, verkottuminen ja eteenpäin ohjaus on tärkeää.

Talous- ja velkaneuvontaa sekä sosiaalista luotosta esittelivät Vantaan ja Helsingin toimistot. Velkaneuvontaa edusti myös Velkaneuvonta ry. Sosiaalipalveluista ja -etuuksista sai tietoa Sosiaalipalveluneuvonta S-infon ja Espoon kaupungin sosiaaliasiamiestoimiston kojuista.

Suomen Kuluttajaliitto ry, Marttaliitto sekä Finlands Svenska Marthaförbund, Setlementtinuorten liitto ry sekä Taloudenhallinnan neuvottelu-

kunta olivat kuluttajien ja taloudenhallinnan asialla. Yrittäjien Talousapu-neuvonta esitteli neuvontapalvelujaan talousvaikeuksissa oleville yrittäjille, jotka ovat usein pienyrittäjiä.

Maksu- ja velkavaikeudet eivät ole aina seurausta vain harkitsemattomista kulutustottumuksista ja taloudenhallintataitojen puutteesta, vaan ne liittyvät sosiaalsiin ja psyykkisiin ongelmiin tai jopa tuottavat sekä kärjistävät niitä.

Sosiaalipedagogiikan Säätiö informoi peliongelmistä, Yhden vanhemman perheiden liitto ry ja Ensi- ja turvakotien liitto ry tiedottivat tuestaan vaikeassa perhe- ja parisuhdetilanteessa oleville. Suomen Mielenterveysseura ja Mielenterveyden keskusliitto ry puolestaan esittelivät mitä tukea ja palvelua on erityyppisissä psyykkisissä vaikeuksissa oleville. Helsingin seurakuntayhtymä, Kirkon diakoniarahasto ja Kirkkopalvelut jakoivat tietoa kirkon tarjoamasta sosiaalipalvelusta sekä henkisestä ja taloudellisesta tuesta.

Velkojapuolta edustivat suurimmat perintäyhtiöt Lindorff Oy, Intrum Justitia Oy sekä Tapiola-

pankki. Kumpikin perimistöimisto on kehittänyt keinoja tavoittaakseen ja informoidakseen maksuvaikeuksissa olevia asiakkaita mahdollisuudesta selvittää laskujen ja velkojen maksuongelmia.

Ohikulkijat kiinnostuivat tapahtumasta. Vastoin ennakoajatuksia ihmiset pysähtyivät rohkeasti kokuille juttelemaan ja ottamaan materiaalia. Tapahtumaan osallistuvat kumppanit olivat tyytyväisiä päivään. Ilma oli aurinkoinen, ilmapiiri hyvä ja ihmisten kiinnostus palkitsevaa.

Tapahtuma ja velka-asia saivat julkisuutta. Toiminnanjohtaja Leena Veikkola oli vieraana MTV3:n *Huomenta Suomi* -ohjelmassa ja häntä haastateltiin MTV3:n uutisissa ja Ylen iltapäivän ajankohtaisohjelmassa. Narinkkatorilla oli paikalla lehdistö, tv ja radio ja myös tapahtumakumppanien edustajia haastateltiin. Juttuja tuli tv- uutisten lisäksi lehtiin ja internet-uutisiin eri puolilla Suomea. Huomiota sai erityisesti Lindorff Oy:n teettämä tutkimus, jonka mukaan suomalaisten laskunmaksu ei ole yhtä sääntillistä kuin aiemmin.

Torilla jaettiin maksutta päivän iltalehteä. Sen välissä oli työ- ja elinkeinoministeriön teettämä liite, jossa oli juttuja talousasioista nuorille.

Muita tilaisuuksia

Takuu-Säätiö järjesti yhdessä Kalliolan setlementin kanssa Helsingissä *Köyhyys ei puhumalla poistu* -seminaarin 1.11.2010. Seminaarissa puhui järjestäjätahojen lisäksi dosentti Jouko Kajanoja siitä, mitä köyhyydelle ja syrjäytymiselle tulisi tehdä sekä Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkija Kati Rantala velkaköyhyydestä. Osallistujat olivat sosiaalialan järjestöjen ammattilaisia ja sosiaalialan opiskelijoita.

Takuu-Säätiö informoi toiminnastaan, jakoi Velkalinjakortteja ja tietoa talousvaikeuksien selvittämiseksi myös muiden järjestämissä tapahtumissa. Näitä olivat:

- *Tiedä tulosi – tunne menosi!* – tapahtuma Itäkeskuksen kauppakeskuksen Piazzalla 10.2. Järjestäjänä Taloudenhallinnan neuvottelukunta. Puhujina työministeri Anni Sinnemäki ja taloudenhallinnan neuvottelukunnan puheenjohtaja kansliapäällikkö Hannele Pokka sekä yleisön tavoitettavissa Helsingin, Espoon ja Tampereen talous- ja velkaneuvonnat, Finlands svenska Marthaförbund rf. ja Takuu-Säätiö.
- *Köyhänä koko elämä* -tilaisuus Vantaalla 18.11, jonka järjestäjinä olivat Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton ja EAPN-Fin. Puhujana oli muun muassa tutkija Jouko Karjalainen ja osallistujina sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakouluopiskelijat.
- *Stop köyhyys!* -päivä 23.11.2010 Kampin kauppakeskuksessa ja Narinkkatorilla. Järjestäjänä Terveysturvan ja hyvinvoinnin laitos.
- Lisäksi Työ- ja elinkeinoministeriön rahoittaman Kuluttajan taloudenhallintaa lisäävän hankekokoisuuden yhteistyökumppanit jakoivat omilla tilaisuuksissa Velkalinjan mainoskorttia, erityisesti Kuluttajaliitto ja sen jäsenyhdistykset, joilla oli vuoden aikana lähes 20 messu-, ostoskeskus-, tori- ja keskustelutilaisuutta eri puolilla Suomea.

TAKAUS JA PERINTÄ

Takuu-Säätiö myöntää takauksia ylivelkaantuneille yksityishenkilöille, jotta he saavat pankkilainan velkojensa yhdistämiseksi.

Suurempia järjestelylainoja harvemmillä

Takuu-Säätiöön saapui toimintavuonna takaushakemuksia lähes yhtä paljon kuin vuotta aiemmin, yhteensä 1 018 takaushakemusta. Uusia takauksia myönnettiin euromääräisesti suunnilleen saman verran kuin edellisenäkin vuonna, mutta aiempaa harvemmalle hakijalle.

	2010		2009		Muutos	
	Eur	Kpl	Eur	Kpl	Eur %	Kpl %
Takauksia voimassa (31.12.)	16 548 289,00 €	1 488	16 213 136,00 €	1 607	2	-7
Myönnetty	7 051 700,00 €	348	7 104 560,00 €	371	-1	-6
Saapuneet hakemukset		1 018		1 111		-8

Asiakkaiden velkamäärät ovat kasvaneet ja keskimääräinen järjestelylainan takaus on suurentunut koko 2000-luvun ajan ja sama kehitys jatkui toimintavuonna. Viime vuonna takaus oli keskimäärin jo 20 200 euroa taloutta kohti, kun se vuonna 2009 oli vajaat 19 200 euroa.

Toimintavuoden aikana tehdyistä ratkaisuksista yhteensä 67 prosenttia oli hylkääviä. Hylkäävät ratkaisut kaksinkertaistuivat edellisvuodesta ja siihen vaikutti muun muassa säätiön päätöskäytännön muutos. Toimintavuoden alusta alkaen hakemukset hylättiin heti, mikäli asiakkaalla ei ollut

riittävästi näyttöä velkojen maksuvaran mukaisesta hoidosta. Aiemmin ratkaisun tekemistä lykättiin jopa puoli vuotta, jotta asiakas olisi voinut toimittaa näyttöä velkojen hoidosta ja/tai motivaatiossaan sitoutua järjestelyluoton pitkäaikaiseen takaisinmaksuun.

Velkamäärien kasvu näkyi myös hylkäävissä ratkaisuisissa. Yhteensä 15 prosentissa takaushakemuksen hylkäyksen syynä olikin se, että järjesteltävät velat ylittivät takauksen enimmäismäärän 34 000 euroa.

Takaushakemuksen hylkäämiseen johti yleisemmin – kuten edellisinäkin vuosina – maksuvaran riittämättömyys, talouden hallitsemattomuus, jolloin ei ollut esimerkiksi näyttöä velkojen maksuvaran mukaisesta hoidosta tai vakiintumattomat olosuhteet. Tällöin asiakkaan kyvystä sitoutua järjestelyluoton pitkäaikaiseen takaisinmaksamiseen ei saatu riittävää varmuutta.

Takuu-Säätiö lisäsi hylkypäätöksen saaneiden asiakkaiden ohjausta asioittensa selvittämiseen. Asiakkaalle kerrottiin kirjallisesti tai puhelimitse, mitä hänen tulisi seuraavaksi tehdä selviytyäkseen kriisissään ja päästäkseen eteenpäin velkojensa järjestelmissä.

Talouden hallitsemattomuus velkaannuttaa

Takuu-Säätiöön saapuneissa hakemuksissa sel-

västi yleisin velkaantumisen syy on ollut talouden hallitsemattomuus jo vuosien ajan. Sen on aikaisemmin katsottu olevan pääasiallinen velkavaiketuksien syy noin viidenneksellä hakijoista, mutta toimintavuonna jo joka kolmannen asiakkaan velkaantumisen arvioitiin johtuneen tästä syystä. Toisaalta talouden hallitsemattomuuteen liittyy usein nuoruuden osaamattomuutta ja pienituloisuutta.

Talouden hallitsemattomuus näkyy myös talous- ja velkaneuvonnassa. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos teki syksyllä 2010 selvityksen talous- ja velkaneuvonnan asiakkaista. Siitä ilmenee, että yli puolet talous- ja velkaneuvonnassa asioineista velallisista oli maksuvaiketuksissa kulutusluottojen ja laskujen vuoksi ilman, että heidän taloudellisissa olosuhteissaan olisi tapahtunut jokin selkeä olosuhteiden muutos. Velallisen velkaantumissyitä tarkasteltaessa onkin perusteltua aiempaa enemmän kiinnittää huomiota myös luotonantajien toimintaan luottomarkkinoilla.

Muut yleisimmät syyt velkaantumiseen pysyivät samoina: parisuhde-ero noin runsaalla kymmenellä prosentilla ja työllisyysongelmat sekä sairaus vajaalla kymmenellä prosentilla hakijoista.

Takaushakemusjono purettiin ja päätöksen saaminen nopeutui. Keskenkäisöt hakemukset käsiteltiin urakkaluonteisesti joulukuun mennessä. Näin asiakas saa hakemukseensa lopullisen päätöksen noin kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta säätiöön.

Selviytyminen maksuohjelmassa

Takuu-Säätiön asiakkaan järjestelyluoton kuukausierä perustuu yksityishenkilön velkajärjestelylain laskentamalliin. Esimerkiksi yksinasuvan velallisen elinkustannuksiin varataan 494 euroa kuukaudessa. Viimeaikaisissa selvityksissä on

havaittu, ettei kyseinen summa riitä kohtuulliseen kulutukseen pitkällä aikavälillä.

Toimintavuoden syksyllä Kuluttajatutkimuskeskukselta valmistui *Mitä eläminen maksaa?* -julkaisu, jossa esiteltiin kohtuullisen minimin viitebudjetit. Samoin Takuu-Säätiön 20-vuotisjuhlatutkimuksessa tuli esille maksuvaran riittämättömyys. Maksuvaran tulisi olla sellainen, että lainan lyhentämisen ja pakollisten menojen lisäksi rahaa riittäisi myös normaaliin elämään osallistumiseen.

Velkajärjestelylain vireillä olevassa uudistamisessa on myös kiinnitetty huomiota velallisen taloudelliseen vähimmäisuojaan ja nykyisiä maksuvaran määrittämisen monimutkaisia periaatteita on ehdotettu muutettavaksi. Nykyisen lain mukaiset maksuohjelmat eivät läheskään aina ole johtaneet tarkoitukseensa eli velallisen uuteen taloudelliseen alkuun (fresh start) maksuohjelman päättymisen jälkeen.

Kysymys maksuvaran määrittämisestä on säätiön takaustoiminnassa olennainen. Lievennettävässä maksuvaran laskennan perusteita, jäisivät pienituloiset kotitaloudet entistä enemmän järjestelyn ulkopuolelle, koska maksuvara ei riittäisi järjestelylainan takaisinmaksuun kohtuullisessa ajassa. Toisaalta liian tiukka maksuohjelma voi pahimmillaan johtaa asiakkaan huomattavaan lisävelkaantumiseen.

Säätiössä on kiinnitetty huomiota taloudelliseen osaamattomuuteen, kun asiakas on hakenut muutosta järjestelylainan maksuohjelmaan. Asiakkailla on vaikeuksia ymmärtää maksuvaran laskentaperiaatteita ja sitä, kuinka tiukkaa taloudenpitoa järjestelylainan maksuohjelmasta suoriutuminen edellyttää.

Säätiö aloitti toimintavuoden syksyllä kehittämistyön asiakkaiden taloudenhallinnan tukemiseksi ja henkilökohtaisen neuvonnan lisäämiseksi. Tavoitteena on tukea asiakkaita järjestelyluoton takaisinmaksuaikana ja ohjata heitä paremmin tarvittavien palvelujen piiriin.

Velkajärjestelylain kokonaisuudistus vaikuttaa tulevaisuudessa myös Takuu-Säätiön takauskäytäntöön. Esimerkiksi takausajan enimmäiskesto (kahdeksan vuotta) on tarkoituksenmukaista arvioida uudelleen ottaen huomioon jo voimaantullut velkajärjestelylain muutos, jonka mukaan maksuohjelman pääsääntöinen kesto on kolme vuotta.

Tällöin kohtuullisuus tulee harkittavaksi erityisesti niissä tilanteissa, joissa asiakas saisi todennäköisesti kolmen vuoden velkajärjestelyn tuomioistuimessa. Erityisen kohtuuttomana kahdeksan vuoden takausaikaa voitaneen pitää iäkkäiden, sairaiden ja kaikkien pienituloisimpien henkilöiden kohdalla.

Työttömyys johti harvemmin perintään

Toimintavuonna 2010 pankit eräännyttivät 71 järjestelylainaa. Säätiö maksoi takaajana pankeille yhteensä 657 360 euroa, mikä oli noin seitsemän prosenttia vähemmän kuin vuonna 2009.

Perinnän tulos parani selvästi toimintavuoteen 2009 verrattuna. Perintäasiakkaat maksoivat säätiölle yhteensä 610 333 euroa, mikä on yli 21 prosenttia edellisvuotta enemmän. Toimintavuonna kirjattiin lopullisiksi luottotappioksi 17 saatavaa, yhteensä 100 047 euroa.

Työttömyys näytti olleen toimintavuonna edellisvuotta jonkin verran harvemmin syynä perintään ajautuneiden uusien asiakkaiden lainan irtisanomisissa. Myös perinnässä jo asiakkaana olleiden työllisyys lisääntyi, mikä osaltaan vaikutti perintätoimenpiteiden tehostamisen ohella perinnän tuloksen paranemiseen.

Talouden hallitsemattomuus ja lisävelkaantumisen ovat edellisvuoden tapaan syynä lähes joka toisen järjestelyluoton eräännyttämiseen. Lisävelkaantuminen vaikeuttikin selvästi vapaaehtois-

ten maksusopimusten tekemistä. Kolme neljästä suorituksesta tuli ulosoton kautta.

Ulosottoperinnän suhteellinen osuus asiakkailta tulleista suorituksista lisääntyi vuoteen 2010 verrattuna vajaat 10 prosenttia. Yksityishenkilön velkajärjestelylain uudistus näyttää jonkin verran lisänneen perintäasiakkaiden halukkuutta hakeutua velkajärjestelyn piiriin.

NEUVONTAA VELKALINJASSA

**Valtakunnallinen neuvontanumero
Velkalinja on palvellut vuodesta 1995
maksu- ja velkavaikeuksissa olevia
ihmisiä sekä heidän läheisiään.**

Soittoruuhka helpotti

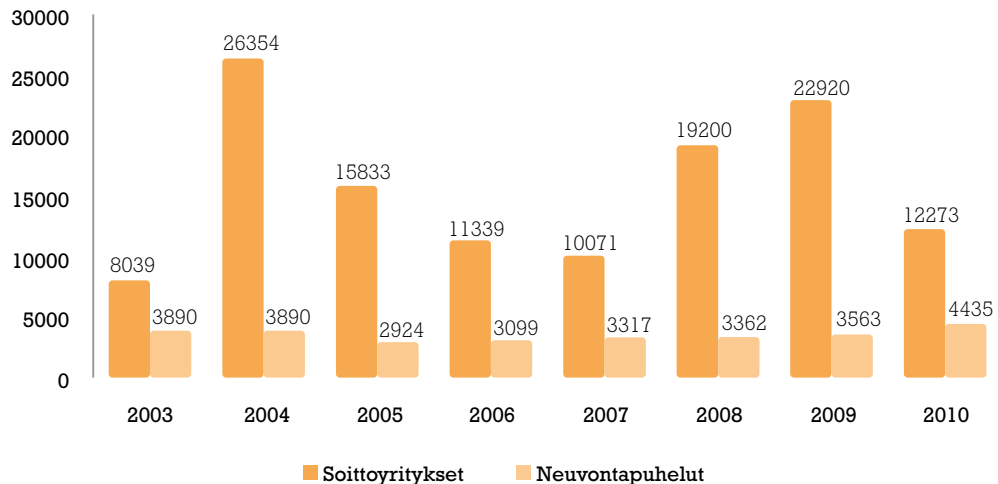
Syksyllä 2009 Takuu-Säätiö sai työ- ja elinkeinoministeriöltä Kuluttajan taloudenhallintaa lisäävästä hankkeesta 16 kuukaudeksi määrärahan Velkalinjan päivystyksen lisäämiseksi, jotta taloudellisen neuvonnan saatavuus helpottuisi. Linja oli ruuhkautunut pahoin taantuman ja laman myötä.

Rahoituskausi jatkui koko vuoden 2010. Velkalinjalla on aiemmin päivystänyt kerrallaan yksi päivystäjä arkisin kello 10–14. Hankerahoituksella linjalle saatiin toinen samanaikainen päivystäjä.

Hankkeen aikana syyskuusta 2009 joulukuun loppuun 2010 neuvottiin yhteensä noin 5 910 soittajaa. Soittajien talouksissa oli lisäksi lapsia ja/tai puolisoita yhteensä 3 600. Puheluita kertyi keskimäärin 400 kuukaudessa.

Päivystäjäresurssin kaksinkertaistamisen odotettiin lisäävän tuntuvasti neuvontapuheluiden määrää, mutta hankevuoden 2010 aikana neuvontapuhelut lisääntyivät vain neljänneksen verrattuna kolmen aiemman vuoden keskimääräiseen kuukausipuhelumäärään. Sen sijaan soittoyritykset lähes puolittuivat koko edelliseen vuoden soittoyrityskertymään verrattuna. Päivystäjän tavoittamisen helpottuessa useat samojen ihmisten soittoyritykset jäivät pois.

Toisaalta linja oli edelleen ajoittain ruuhkainen. Soittoyrityksiä oli koko vuoden 2010 ajan keskimäärin yli kaksi kolmasosaa enemmän, kuin mitä puheluihin kyettiin vastaamaan. Silti viikoittain oli päiviä, jolloin päivystäjillä ei ollut jatkuvasti puheluita ja linjalle pääsi hyvin helposti.

Velkalinjan soittoyritykset ja neuvontapuhelut 2003–2010

Lamasta toiveikkuuteen

Vuonna 2010 puhelut muuttuivat edeltävää vuotta toiveikkaammiksi. Päivystäjät arvioivat puhelun päättyessä tilanteen järjestymistä, omistusasunnon säilymisen todennäköisyyttä, soittajan mielialaa ja ryhtymistä johonkin toimenpiteisiin keskustelun perusteella. Vuonna 2009 useampi ilmaisi jäävänsä miettimään ja harvempi lähtevänsä toimimaan kuin vuonna 2010. Myönteistä muutosta edisti lamauutisoinnin rauhoittuminen. Ratkaisuja maksuongelmiin on helpompi nähdä, jos yleiset taloudelliset edellytykset eivät näytä synkkeneviltä.

Palvelun tehostuminen oli erityisen tarpeen lamasta hätäntyneille velallisille. Syksyllä 2009 joka kolmas soittaja toi esiin velkaongelmien lisäksi myös muuta erityistä vaikeutta omassa tai perheenjäsenensä elämäntilanteessa, mutta toimintavuonna enää joka viides. Tavallisimmin oli kyse mielenterveysongelmista tai -oirehtimisesta, ihmissuhdevaikeuksista, ongelmapelaamisesta tai elämäntilanne oli muutoin epäselvä asumisen, työn, parisuhteen tai muun vastaavan asian suhteen.

Taloudellinen alamäki ei kehittynyt 90-luvun kaltaiseksi ja erityisen tärkeää oli, että korot pysyivät alhaisina. Pelättyä asuntovelallisten ahdinkoa ei tullut. Myöskään työttömien soittajien osuus ei lisääntynyt toimintavuonna.

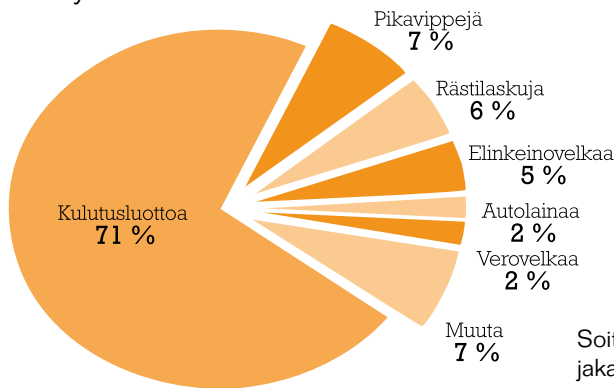
Soittajat olivat pääosin joko työssä käyviä tai eläkkeellä kuten aiempinakin vuosina. Taloudellisten olosuhteiden vakiintuneisuus edistää velkojen järjestelymahdollisuuksia.

Lähes kolme neljästä puhelusta oli neuvontakeskusteluja, joissa kartoitettiin soittajan taloudellista tilannetta ja keskusteltiin toimintamahdollisuuksista sekä ohjattiin jatkotoimiin. Noin joka toisen soittajan kimmokkeena oli ajatus takauksesta ja velkojen yhdistämisestä. Lähes yhtä moni soitti tiedustellakseen, mitä ylipäätään voi

si tehdä tilanteensa järjestelemiseksi. Noin yksi kymmenestä halusi neuvoa yksittäiseen asiaan, joka liittyi ulosottoon, perintään, velkajärjestelyyn, takaushakemuksen vaiheeseen tai muuta vastaavaa.

Alle viidesosalla neuvojen tarvitsijoista on asuntolainaa ja 99 prosentilla oli muuta velkaa. Asuntolainaa oli keskimäärin vajaa 100 000 euroa ja muuta velkaa keskimäärin runsas 26 000 euroa. Enimmäkseen ongelmat johtuivat tavanomaisista kulutusluotoista.

Pikalainoista velkaantuneiden soittajien määrä on pysynyt samana verrattuna vuoteen 2009. Noin joka toisella soittajalla velkoja ei vielä ollut mennyt ulosottoon.

Soittajien velkojen jakautuminen velkatyypeittäin 2010.

Päivystäjien arvion mukaan 65 prosentilla soittajista näytti olevan todennäköisesti mahdollisuus velkojen järjestelyyn tai niistä suoriutumiseen muulla tavoin kuten omaisuuden myynnillä tai maksujärjestelyillä. Lähes yhtä suuri osuus soittajista ohjattiin talous- ja velkaneuvontaan.

Vain noin yksi kymmenestä soittajasta oli hakenut tai saanut ammattiapua velkatilanteeseensa. Monet eivät ole aiemmin puhuneet tilanteestaan kenenkään kanssa. Yli kuusi kymmenestä soittajasta ilmaisi tyytyväisyyttään tai helpottuneisuuttaan.

Toimintavuoden aikana noin 50 soittajasta jäi

puhelun päättyessä kokemus, että he olivat tyytymättömiä tai pettynyttä. Tämä on pääsääntöisesti liittynyt soittajan erittäin vaikeaan velkatilanteeseen ja mahdollisesti myös elämäntilanteeseen. Linjalle ei tule myöskään pila- tai häirintäsoittoja.

Talvella 2010 päättyi 10 tunnin valmennuskoulutus, jossa käsiteltiin erityisesti voimaannuttavaa vuorovaikutusta. Yksi hankerahoituksella palkatuista tuntityöntekijöistä teki lopputyön asiakkaan neuvonnasta, ohjauksesta sekä motivoinnista Velkalinjassa talous- ja velkaneuvojan ammattitutkinto-opinnoissaan.

OMILLE JALOILLE

Omlle jaloille -toiminta perustuu laajaan kahdeksan eri järjestön yhteistyöprojektiin, johon saatiin Raha-automaattiyhdistyksen projektirahoitus vuosille 2007–2009. Projektin tavoitteena oli laatia vapaaehtoistyön toimintamalli kaikkein vaikeimmissa velkaongelmissa olevien henkilöiden tukemiseksi. Syntyneen mallin avulla kyettiin rekrytoimaan vapaaehtoistyöntekijöitä ja tavoittamaan tuettavia.

Toiminnan jatkamiseksi Raha-automaattiyhdistys myönsi Takuu-Säätiölle kohdennettua toiminta-avustusta myös vuosille 2010–2011. Takuu-Säätiön yhteistyökumppaneina jatkohankkeessa ovat A-Kiltojen liitto ry, Kriminaalihuollon tukisäätiö, Mielenterveyden Keskusliitto ry ja Suomen Mielenterveysseura.

Toimintavuoden aikana tavoitettiin edelleen alkuperäisen tavoitteen mukaisesti tuettavia, joilla velkaongelmien lisäksi usein oli mielenterveys-, päihde- tai peliongelmiä tai rikostausta. He ovat erityisesti palveluiden ulkopuolelle jääneitä henkilöitä, sillä tuettavista yli puolet ilmoitti hakevansa ensimmäistä kertaa apua talous- ja velkaongelmiinsa.

Jatkohankkeen laajuutta jouduttiin arvioimaan uudelleen, sillä rahoitus oli olennaisesti edeltävää projektiäikää niukempi. Tästä syystä toiminta käynnistyi laajempaan vasta syksyllä 2010. Hankkeessa toimii puolipäivätoiminen järjestöpäällikkö ja kaksi osa-aikaista hankekoordinaattoria, toinen Tampereella ja toinen Rovaniemellä. Loppuvuonna järjestettiin kaksi uusien tukihenkilöiden kolmen päivän mittaista koulutusta, joihin osallistui 33 koulutettavaa. Tukihenkilöiksi halukkaat haastatellaan ennen koulutusta. Tukihenkilötyön laatua varmistetaan toiminnanohjauksen ja päivityskoulutuksen avulla. Omlle jaloille -toiminnassa tukihenkilöitten vaihtuvuus on muun vapaaehtoistyön tavoin jatkuvaa.

Edellisen lisäksi järjestettiin Omlle jaloille -koulutus Mielenterveysseuran tukihenkilöille. Nämä 18 tukihenkilöä saivat velka- ja talousongelmien käsittelemiseksi koulutuksen, joka hyödyttää heitä nimen omaa Mielenterveysseuran vapaaehtoistoiminnassa.

Vuoden lopulla oli 35 aktiivisesti toimivaa Omlle jaloille -tukihenkilöä 15 eri paikkakunnalla. Toimintaa pyritään laajentamaan ensisijaisesti jo mu-

Verkkoneuvonta käynnistyi

Puhelinpäivystyksen ohessa annettiin verkkoneuvontaa maaliskuusta 2010 lähtien. Verkkoneuvonnasta informoitiin muun muassa Velkalinjan jono- ja yöti-dotteissa, jolloin linjan ollessa ruuhkainen

soittajalla oli mahdollisuus valita verkkopalvelu. Kysymyksiä kertyi vuoden 2010 loppuun mennessä yhteensä 177 kappaletta. Erityisesti niitä saapui heinäkuussa, jolloin puhelinneuvonnassa oli kolmen viikon tauko. Verkkokysymykset olivat pääosin samantyyppisiä kysymyksiä kuin puheluisissa: kuvaus maksuongelmatilan-

teesta ja "Mitä tehdä?"-tiedustelu.

Tiedusteluihin vastattiin suuntaa viitoittamalla, antamalla sopivia linkkejä lisätiedon löytymiseksi sekä rohkaisemalla eteenpäin asioiden selvittämiseksi, usein ohjaamalla talous- ja velkaneuvontaan tai soittamalla puhelinneuvontaan, jossa ti-lannetta voitaisiin tarkastella tarkemmin.

kana olevilla paikkakunnilla, jotta tukihenkilöiden verkostoitumista ja toiminnanohjausta kyetään turvaamaan. Yksinään ja vailla paikallisen ”kotipe-sän” tarjoamaa tukea työskentelevän vapaaehtoi-sen toiminta voi jäädä lyhytaikaiseksi. Tilastoituja tukisuhteita kertyi vuoden aikana 130. Kontaktit olivat enimmäkseen lyhyitä 1–5 tapaamisen mit-taisia, mutta myös pitempiä tukisuhteita syntyi projektivuotia useammin. Tukisuhteissa pyrittiin painottamaan taloudenhallinnan tärkeyttä velka-tilanteen vakiinnuttamiseksi. Tuettavien elämänti-lanteisiin ei aina ole mahdollisuutta löytää selkeitä ratkaisuja, mutta taloustaitojen parantamisella voidaan parantaa elämisen laatua hyvinkin niu-koissa olosuhteissa.

Yhdeksällä paikkakunnalla oli toiminnassa Ta-loustietopisteitä, joihin on koottu talous- ja vel-kakysymyksiä käsittelevää materiaalia. Osassa pisteistä tukihenkilö oli aukioloaikoina päivystä-mässä. Taloustietopisteet toimivat kumppanuus-järjestöjen muiden toimitilojen yhteydessä, eikä niiden kävijämääriä tilastoitu erikseen.

Projektin aikana A-klinikkasäätiön osahankkee-na laatima *Taluspäiväkirja*-verkkopalvelu otettiin vastaan lokakuussa 2010. Palvelun käyttäjät voi-vat anonyymisti verkossa suunnitella talouden-hoitoaan ja pitää siitä kirjaa. Palvelun kautta voi myös lähettää verkkokysymyksiä Velkalinja-neuvontaan.

Omille jaloille -hankekoordinaattori toimi syk-syllä ohjaajana *Tukinetin* pilotoinnissa, jossa selviteltiin velkaongelmiin keskittyvän verkossa toi-mivan anonyymien keskusteluryhmän toimivuutta. Toiminnan jatkaminen on vielä avoimna.

Hankkeen työntekijät olivat mukana 22 mer-kittävämmässä koulutus- ja tiedotustilaisuudes-sa, joissa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia perehdytettiin velkakysymyksiin ja Omille jaloille -toimintaan. Näissä tapahtumissa oli noin 550 osallistujaa. Vuoden aikana Omille jaloille -toimin-nasta kerrottiin muutamassa radio-ohjelmassa ja

useissa lehtiartikkeleissa. Vuoden 2009 lopulla päättyneen projektiosuuden päätösseminaari jär-jestettiin 4.3.2010. Takuu-Säätiö julkaisi projektin loppuraportin *Toivoa ja mahdollisuuksia on. Omil-le jaloille -vapaaehtoistoimintaa vuosina 2006 – 2009*.

VELKANEUVONTAA VANGEILLE

Elokuun lopussa 2010 Takuu-Säätiössä käynnistyi kahdeksan kuukauden mittainen vankien velka-neuvonnan projektin, jolla etsitään uusia keinoja vankien mahdollisuuksiin selvittää ja hoitaa velko-ja jo rangaistuksen aikana. Takuu-Säätiön velka-neuvoja antaa kolmessa eri vankilassa vangeille velkaneuvontaa, laatii maksusuunnitelmia ja huo-lehtii yhteydenpidosta velkoihin ja viranomaisiin.

Projektin yhteistyötahoina ovat vankilat, Ri-kosseuraamuslaitoksen keskushallinto, ulosotto-toimi, kunnallinen talous- ja velkaneuvonta, Kri-minaalihuollon tukisäätiö ja Kela.

Saatujen kokemusten pohjalta tehdään van-keinholdolle ehdotus vankien velkaneuvonnan suositeltavista käytännöistä. Lisäksi tehdään eh-dotus vankeuslain uusiksi, käyvän palkan sään-nöksiksi, jossa pyrkimyksenä on ottaa kantaa ruoka- ja ylläpitokorvausten, elatusavun ja palkan ulosmittauksen välisiin suhteisiin.

Vuoden 2010 loppuun mennessä projektiin oli valikoitunut oma-aloitteisesti 17 vankia. Heidän velkatilannettaan ja mahdollisuuksiaan erilaisiin velkajärjestelyihin selvitettyäessä huomattiin hyvin nopeasti, että osa järjestelyistä voi toteutua vasta vangin elämäntilanteen vakiinnuttua.

Eryteisesti erilaiset vapaaehtoiset velkajärjeste-lyt näyttävät olevan vaikeasti toteutettavissa van-kilassa oloaikana. Siten vaihtoehtoiksi jäisivät joko Takuu-Säätiön takausjärjestelylainalle tai tuomiois-tuimesta haettava yksityishenkilön velkajärjestely.

LUOTTAMUSJOHTO JA HENKILÖSTÖ

Valtuuskunta

Valtuuskunta kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, toukokuussa ja marraskuussa.

kauppatieteiden maisteri **Aapo Kaisti** (pj), Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä diakonijaohtaja Hannu Suihokonen, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä (varajäsen)

varatuomari **Jussi-Pekka Alanen** (varapj.), Suomen Mielenterveysseura johtaja Eila Okkonen, Suomen Mielenterveysseuran Koulutuskeskus (varajäsen)

seurakuntadiakonia-sihtööri **Irene Nummela**, Kirkkohallitus johtaja Kalle Kuusimäki, Kirkkohallitus (varajäsen)

ylitarkastaja **Eila Lempiäinen**, Rikosseuraamuslaitos kriminaalihuoltojohtaja Eeva-Leena Jaakkola, Rikosseuraamuslaitos (varajäsen)

hallitussihtööri **Anne Hartoneva**, Oikeusministeriö erikoissuunnittelija Riitta Punju, Oikeusministeriö (varajäsen)

johtaja **Antti Lemmetyinen**, Helsingin Diakonialaitos johtaja Aku Keltto, Porin Diakonialaitoksen säätiö (varajäsen)

johtaja **Ilkka Mattila**, Kirkkopalvelut ry keräysjohtaja Tapio Pajunen, Kirkkopalvelut ry (varajäsen)

toimitusjohtaja **Olavi Kaukonen**, A-klinikkasäätiö johtava lääkäri Pekka Heinälä, A-klinikkasäätiö (varajäsen)

projektipäällikkö **Raimo Viiansuo**, A-klinikkasäätiö talousjohtaja Kari Pätynen, A-klinikkasäätiö (varajäsen)

kriminaalityön sihtööri **Sami Puumala**, KDY päihdetyön sihtööri Seppo Lusikka, KDY (varajäsen)

hallintopäällikkö **Seppo Pitkäaho**, Oulun ev.-lut.seurakunnat johtava diakoniatyöntekijä Liisa Rahkola, Oulun ev.-lut.seurakunnat (varajäsen)

diakoni **Henna Laitinen**, Helsingin seurakuntayhtymän erityisdiakonia päihdetyöntekijä Matti Kononov, Katulähetysliitto (varajäsen)

terveydenhuollon lehtori, kriisipsykoterapeutti **Pirkko Syrjälä**, Suomen Mielenterveysseura ry hallintojohtaja Alli Brummer, Suomen Mielenterveysseura ry (varajäsen)

diakonijaohtaja **Matti Helin**, Tampereen ev.-lut.seurakunnat hallintojohtaja, Matti Ilveskoski Tampereen ev.-lut.seurakunnat (varajäsen)

Hallitus

Valtuuskunta nimittää hallituksen jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

kehittämiskonsultti **Kimmo Sainio** (pj.) diakoniasihtööri Eija Miettinen, Vantaan seurakuntayhtymä (varajäsen)

toiminnanjohtaja **Jukka Mäki** (varapj.), Kriminaalihuollon tukisäätiö kriminaaliasiamies Veikko Kylämarttila, Kriminaalihuollon tukisäätiö (varajäsen)

oikeustieteen tohtori **Kirsti Rissanen** lakimies Timo Mutalahti, Helsingin Diakonissalaitos (varajäsen)

työalasihtööri **Tiina Saarela**, Kirkkohallitus avustusvalmistelija Jaana Valtonen, Kirkon Diakoniarahasto (varajäsen)

kehittämissihtööri **Liisa Saaristo** Suomen Mielenterveysseura ry johtaja Outi Ruishalme, Suomen Mielenterveysseura ry (varajäsen)

Henkilöstö

Takuu-Säätiön Helsingin toimistossa oli toimintavuonna yhteensä 17 työntekijää: toiminnanjohtaja, säätiön lakimies, viestinnässä kaksi henkilöä, takaustoiminnassa ja perinnässä yhteensä yhdeksän, toimistossa kaksi henkilöä sekä Omille jaloille hankkeessa ja Vankiprojektissa kummassakin yksi. Omille jaloille -toiminnassa oli lisäksi kaksi aluetyöntekijää, toinen Rovaniemellä ja toinen Tampereella sekä Velkalinjan etäpäivystäjä työskenteli Hämeenlinnasta käsin.

Toimintavuonna annettiin Keskuskauppa-kamarin hopeinen ansiomerkki 10-, 15- ja 20-vuotta säätiön palveluksessa olleille säätiöläisille. Merkin saivat viestintäpäällikkö Minna Mattila, takauskäsittelijä Virpi Muilu, it-suunnittelija Kari Sihvonen, takauskäsittelijät Arja Virta ja Ella Vuorinen sekä hallituksen puheenjohtaja Kimmo Sainio ja toiminnanjohtaja Leena Veikkola.

Tilintarkastuskertomus

Takuu-Säätiön hallitukselle

Olemme tilintarkastaneet Takuu-Säätiön kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2010. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä sääntöihin edellyttämistä seikoista. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiamme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaisia virheellisyyttä, ja siitä, ovatko hallituksen jäsenet tai toiminnanjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus sääntöä kohtaan, taikka rikkooneet sääntöä tai säätiön sääntöjä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisällytyistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arviointi. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on sääntöissä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei sinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon säätiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidoillisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arviointi.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Muut lakiin perustuvat lausunnot

Säätiön varat on asianmukaisesti sijoitettu ja säätiön toimielimien jäsenille maksettuja palkkioita on pidettävä kohtuullisina. Säätiön tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnasta.

Helsingissä 28. huhtikuuta 2011

 Anne Vuorio
 KHT

 Pekka Räisänen
 KHT

TAKUU-SÄÄTIÖ
Y-tunnus 0858294-9

TULOSLASKELMA

01.10.2010 - 31.12.2010

01.10.2009 - 31.12.2009

VARSINAINEN TOIMINTA

Tuotot

Avustukset	243 532,69		231 920,56	
Koulutustuotot	13 307,00		13 645,85	
Muut tuotot	<u>10 995,95</u>	267 835,64	<u>30 326,71</u>	275 893,12

Kulut

Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	731 423,79		625 985,50	
Muut henkilösivukulut	<u>157 031,42</u>	888 455,21	<u>127 648,75</u>	753 634,25
Muut kulut				
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	13 561,68		41 048,80	
Toimitilakulut	73 665,94		75 525,36	
Matkakulut	23 861,76		16 454,93	
Hankinnat	19 919,17		29 009,37	
Tietotekniikkakulut	83 148,57		69 837,73	
Toimintakulut	177 222,25		274 976,13	
Takaustappio (+/-)	<u>-3 943,81</u>	387 435,56	<u>-4 515,02</u>	502 337,30
		1 275 890,77		1 255 971,55

TUOTTO- / KULUJÄÄMÄ

-1 008 055,13

-980 078,43

SUOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Tuotot

Korkotuotot	7 154,76		4 364,76	
Osinkotuotot	11 361,98		11 527,00	
Myyntivoitot	31 547,18		47 608,92	
Muut sijoitustuotot	<u>63,61</u>	50 127,53	<u>0,00</u>	63 500,68

Kulut

Muut sijoituskulut	-4 468,55	-4 468,55	21 947,73	21 947,73
--------------------	-----------	-----------	-----------	-----------

TUOTTO- / KULUJÄÄMÄ

-962 396,15

-894 630,02

YLEISAVUSTUKSET

	969 370,55			984 284,70
--	------------	--	--	------------

Sirto omakanteeseen rahastoon

	-457,37			87 621,54
--	---------	--	--	-----------

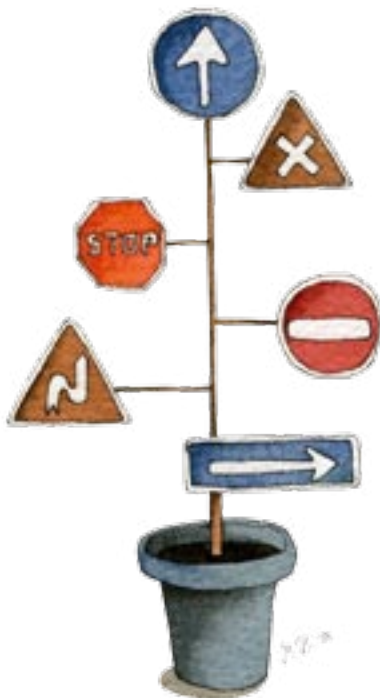
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ

6 517,03

2 033,14

TAKUU-SÄÄTIÖ
Y-tunnus 0858294-9

T A S E	31.12.2010	31.12.2009
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Kiinteistöosakkeet	275 460,00	275 460,00
Varainhallinta Tresor Oy / perusrahoisto	1 087 359,11	383 259,55
Sijoitukset yhteensä	1 362 819,11	658 719,55
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 362 819,11	658 719,55
OMAKATTEISTEN RAHASTOJEN VARAT		
Turun ev.lut.ark rahaston varat	53 433,12	53 344,69
Perusrahoiston varat	53 285,88	48 829,10
OMAKATTEISTEN RAHASTOJEN VARAT YHTEENSÄ	106 719,00	102 173,79
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Siirtosaamiset	18 507,27	89 082,10
Rahat ja periköisaamiset	536 931,26	1 070 381,24
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	555 438,53	1 159 463,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	555 438,53	1 159 463,34
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 024 976,64	1 920 356,68
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	27 751,00	27 751,00
Omakatteiset rahastot	1 216 184,99	1 214 737,38
Edellisten tilikaudien ylijäämä	299 276,01	297 242,87
Tilikauden ylijäämä	6 517,03	2 033,14
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 549 729,03	1 541 764,39
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	6 556,45	0,00
Ostovelat	30 119,08	55 560,15
Muut velat	16 126,02	15 379,34
Siirtovelat	422 446,06	475 247,61
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	475 247,61	378 592,29
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	475 247,61	378 592,29
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 024 976,64	1 920 356,68

TAKUU-SÄÄTIÖ

Valtakunnallinen, yksityishenkilöiden velkojen ja taloudenhallinnan ratkaisemista edistävä sosiaalialan asiantuntijajärjestö.

Takuu-Säätiö

- neuvoo puhelimitse ja verkossa
- takaa järjestelylainoja
- järjestää tukitoimintaa velallisille
- kouluttaa
- edistää ja kehittää ihmisten taloudenhallintaan ja sosiaaliturvaan liittyviä auttamiskeinoja sekä vapaaehtoisia velkojen järjestelyitä
- vaikuttaa antamalla lausuntoja, tekemällä aloitteita ja toimimalla asiantuntijatyöryhmissä

Strategiset linjaukset 2009–2012

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Verkostoidutaan alan yhteistyötahojen kanssa. Vaikutetaan yhteiskunnallisesti suhdetoiminnan tiedotuksen keinoin. Koulutetaan sidosryhmiä talous- ja velka-asioista. Kehitetään talousneuvonnan malleja erityisesti säätiön perussidosryhmille

ja juurrutetaan malleja yhteistyötahojen käyttöön, esimerkiksi talousneuvontapisteisiin.

Asiakaspalvelu

Takuu-Säätiö kehittää toimintaansa siten, että asiakkaiden palveluohjauksen pääperiaatteena ovat heidän elämäntilanteensa kokonaisuuden hoitaminen.

Velkalinja-palvelusta tulee tunnettu ja arvostettu asiantuntijapalvelu, jonka merkitys osana säätiön toimintaa kasvaa. Maksu- ja velkavaikeuksissa olevia ihmisiä ja heidän läheisiään neuvotaan liikkeelle lähtöön ja ratkaisujen löytämiseen.

Takaustoiminnassa ja takausten perinnässä selvitetään asiakkaan kokonaistilanne. Takauksia myönnetään maksu- ja velkavaikeuksiin joutuneille yksityishenkilöille ja perheille, joilla on edellytykset järjestelylainasta suoriutumiseen. Asiakkaat, jotka eivät voi saada takausta ohjataan eteenpäin. Takauksen saaneita asiakkaita tuetaan järjestelylainan takaisinmaksun aikana. Perinnässä pyritään Takuu-Säätiön ja asiakkaan kannalta tarkoituksenmukaiseen ratkaisuun siten, että perinnän kesto ei ole kohtuuton.

Työyhteisö

Henkilöstö voi hyvin ja jaksaa työssään. Hyviin tuloksiin, palvelun laatuun ja aloitteellisuuteen kannustetaan ja siitä palkitaan yksilöitä ja työyhteisöä. Työntekijöillä on oikeus ja velvollisuus itsensä ja työyhteisönsä kehittämiseen. Jokainen on tuloksentekijä ja itsensä kehittäjä ja tulee kuuluksi itseään koskevissa päätöksissä.

Toiminnan jatkuvuus

Takuu-Säätiön toiminnan rahoitus on pysyvästi turvattu. Säätiöllä on käytössään riittävät määrät rahat takausten myöntämiseen ja takaustappioiden sekä muun toiminnan rahoittamiseen.

TAKUU-SÄÄTIÖN ARVOT

Asiakaskeskeisyys

Asiakas kohdataan arvostavasti ja kunnioittavasti.

Kestävät ratkaisut

Säätiön takaustoiminnan tavoitteena ovat kohtuulliset ja pitkäaikaiset ratkaisut, jotta asiakas saa taloutensa pysyvästi tasapainoon siten, että hän suoriutuu jatkossa omaehtoisesti taloudellisista velvoitteistaan ja velkakierre päättyy.

Läpinäkyvyys

Säätiön toiminnan pelisäännöt ja viestit ovat selkokielisiä sekä sisäisille että ulkoisille sidosryhmille. Tavoitteena on yhteistyön sujuvuus ja luottamus.

Vaikuttavuus

Säätiön toiminnalla on konkreettisia ja mitattavia vaikutuksia niin yksilöihin kuin yhteiskuntaankin.

Vuorovaikutteisuus

Säätiö toimii vuorovaikutteisesti sekä asiakkaiden, sidosryhmien että oman henkilöstönsä kanssa. Vuorovaikutus perustuu keskusteluun, joka ohjaa toimintaa vastaamaan osapuolten tarpeita ja tukemaan yhteistyötä.

Yhdenvertaisuus

Asiakkaat kohdataan yhdenvertaisesti, eikä ketään aseteta perusteetta eri asemaan.

Perustajayhteisöt

A-klinikkasäätiö
Evangelisluterilaiset seurakunnat Oulussa, Tampereella ja Turussa
Kirkkohallitus
Rikosseuraamuslaitos (aik. Kriminaalihuoltoyhdistys)
Suomen Diakonialaitosten Liitto ry
Suomen Katulähetysliitto ry
Kirkkopalvelut ry. (aik. Suomen Kirkon Seurakuntatoiminnan Keskusliitto ry)
Suomen Mielenterveysseura ry.

Asemamiehenkatu 4
00520 Helsinki

www.takuu-saatio.fi

